

Devlet Tiyatrosu Kuruluşu hakkında Kanun

(Resmî Gazete ile ilânı : 16 . VI . 1949 - Sayı : 7234)

No.
5441

Kabul tarihi
10 . VI . 1949

BİRİNCİ MADDE — Ankara'da Millî Eğitim Bakanlığına bağlı tüzel kişiliği haiz, dram ve opera bölümlerini ihtiva eden bir Devlet Tiyatrosu kurulmuştur. Devlet Tiyatrosu bir genel müdür tarafından idare edilir. Dram ve opera bölümlerinin başında birer başrejisör bulunur.

BİRİNCİ MADDE — Devlet Tiyatrosunda oynanacak eserler edebî heyet tarafından seçilir. Bu heyet sanat ve edebiyat alanında tanınmış üç zat ile genel müdürden ve bir raportörden teşekkül eder. Heyet, başkanını kendi arasından seçer. Tetkik olunacak eserlerin nevine göre dram veya opera bölümünden genel müdürce seçilecek bir sanatkâr, heyetin müzakerelerine iştirak eder. Eser opera bölümünden olduğu takdirde opera bölümü başrejisörüyle orkestra şefi de heyete katılır. Edebî heyetin tiyatrodaki memur bulunmayan üyelerine yılda 20 toplantıdan fazla olmamak ve her toplantı için 50 lirayı geçmemek üzere bir huzur hakkı verilir.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Devlet Tiyatrosunun teknik, sanat ve disiplin işlerine bakmak üzere tiyatro ve opera bölümlerinin başrejisörleri, orkestra şefi, edebî heyet başkanı ile opera ve dram bölümleri sanatkârlarının kendi aralarından seçecekleri birer sanatkârdan mürekkep bir yönetim kurulu vardır. Genel müdür bu kurulun başkanıdır.

DÖRDÜNCÜ MADDE — Devlet Tiyatrosunda görevlendirileceklerden :

A) Genel Müdür, Millî Eğitim Bakanının teklifi üzerine müsterek karar ile ve 3656 sayılı Kanununun 6 ncı maddesi hükmüne göre;

B) Genel Müdür yardımcısı, edebî heyet raportörü, başrejisörler, orkestra şefleri ve yabancı uzmanlar Genel Müdürün teklifi üzerine Millî Eğitim Bakanı tarafından;

C) Edebî heyet üyeleri Millî Eğitim Bakanı tarafından;

D) Devlet Tiyatrosu kadrosu dahilindeki her çeşit memur ve hizmetliler Genel Müdür tarafından;

İşe alınırlar.

BEŞİNCİ MADDE — Başrejisörler, rejisörler ve rejisör yardımcıları, orkestra, koro, bale heyetlerinin şefleri, şef yardımcıları ve üyeleri, opera solisleri, dram artistleri, dekoratörler, korrepetitörler, suflörler ve kondüvitler Devlet Tiyatrosu sanatkârı adını alırlar. Devlet Tiyatrosu sanatkârları yönetim kurulu kararı üzerine Genel Müdürle aralarında yapılacak bir yıl süreli sözleşmelerle hizmete alınırlar. Bunların sözleşmelerinin sonunda hizmete devamları da aynı usule tâbidir.

ALTINCI MADDE — Devlet Konservatuvarı mezunları stajiyer kadrolarına göre sözleşmeye tâbi olmaksızın Devlet Tiyatrosuna alınırlar. Bunlar bir yıl süre ile stajiyer olarak çalışırlar. Bu sürenin bitiminde yönetim kurulu tarafından imtihana tâbi tutularak başarı gösterenler üçüncü sınıf sanatkârlığa ayrılır ve sözleşmeye bağlanır. İmtihan neticesinde başarı gösteremiyenler vazifeden çıkarılırlar.

Bunlardan mecburi hizmeti olanlar Millî Eğitim Bakanlığının uygun göreceği hizmetlerde çalıştırılırlar.

YEDİNCİ MADDE — Devlet Tiyatrosuna sözleşme ile ilk defa girecek sanat-kârlar yönetim kurulu tarafından imtihana tâbi tutulurlar. İmtihan sonunda başarı gösterenler kabiliyet derecelerine göre bu kurulca sınıflara ayrılırlar.

Memleketin sahne hayatında öteden beri yüksek başarı ile tanınmış olanlar yönetim kurulu kararıyla imtihansız olarak alınabilirler ve kendileriyle sözleşme yapılır.

SEKİZİNCİ MADDE — Sanatkârların gösterecekleri ehliyeteye göre yükselmeleri, sözleşmelerinin yenilenmesi sırasında, yönetim kurulunca kararlaştırılır. Yönetim kurulu sanatkârların derecelerini indirmeye ve unvanlarını değiştirmeye yetkilidir.

DOKUZUNCU MADDE — Genel Müdürle sanatkârlar arasında yapılacak sözleşmeler yönetim kurulu üyelerinden iki zatın huzurunda imzalanır. Sözleşmeye o suretle serh verilir. Bu sözleşmeler noter huzurunda yapılmış sözleşmeler hükmündedir ve hiç bir harç ve resme tâbi değildir.

ONUNCU MADDE — Devlet Tiyatrosu sanatkârları ile stajiyerleri aşağıda gösterilen sınıflara göre ücretle hizmete alınırlar :

	Lira
Stajiyer	250
Üçüncü sınıf	300 - 400
İkinci »	401 - 600
Birinci »	601 - 800

Sanatkârlara, müessesenin hasılat durumuna göre bu ücretleri dışında aldıkları ücretin % 50 sini geçmemek üzere yönetim kurulunca tesbit ve Millî Eğitim Bakanlığınca tasvip olunacak esaslara göre aylık prim verilir.

ON BİRİNCİ MADDE — Devlet Tiyatrosu sanatkârları ve stajiyerleri tedavisi imkânsız hastalık, sakatlanma, vücut veya ses bakımından sanatlarında çalışmıyacak duruma gelme veya 30 hizmet yılını doldurarak ayrılma hallerinde tazminat alırlar. Hizmet esnasında öldükleri takdirde mirasçılarına ölüm tazminatı verilir. Bu tazminatlar ayrılma veya ölüm tarihlerindeki sözleşmelerine göre :

A) Hizmet süresi 15 yıla kadar olanlara (On beş yıl dâhil) her hizmet yılı için birer aylık;

B) Hizmet süresi 15 yıldan fazla olanlara 15 yıla kadar olan kısmı için her hizmet yılına birer aylık ve bundan fazlası için her hizmet yılına birer buçuk aylık nispetinde hesaplanır. Yıl kesirlerinden altı aya kadar olanı sayılmaz. Altı ay ve daha fazlası yıla iblâğ olunur.

ON İKİNCİ MADDE — Devlet Tiyatrosu gelirleri; temsiller, konserler ve tanıtıcı ve aydınlatıcı yayınlar hasılatıyla bağışlar ve Devletçe yapılacak yardımlardan ibarettir.

ON ÜÇÜNCÜ MADDE — Devlete ait binalardan Devlet Tiyatrosuna lüzumlu görülenler Millî Eğitim Bakanlığının teklifi üzerine Maliye Bakanlığınca eşya ve tesisleriyle beraber bu müesseseye parasız olarak tahsis edilebilir.

ON DÖRDÜNCÜ MADDE — Devlet Tiyatrosu muamelâtında 1050 sayılı Muhasebe Umumiye Kanunu ile 2490 sayılı Artırma, Eksiltme ve İhale Kanunu hü-

kümleri uygulanmaz. Müessesenin alım ve satım muameleleriyle hesap usulleri ve Maliye ve Millî Eğitim Bakanlıklarınca müştereken tesbit olunacak esaslara göre yürütülür. Devlet Tiyatrosunun hasılât ve muameleleri her türlü vergi, harç ve resimlerden muafır.

ON BEŞİNCİ MADDE — Devlet Tiyatrosunun Bütçesi ve kadroları yönetim kurulunca hazırlanır ve Bakanlar Kurulunca onanır.

ON ALTINCI MADDE — Cumhurbaşkanlığı Filârmonik Orkestrası Devlet Konservatuvarından ayrılarak aynı ünvan ile Devlet Tiyatrosuna bağlanmıştır. Bu Orkestranın idare işleri, idari şef yardımcısının yardımıyla Devlet Tiyatrosu Genel Müdürü tarafından parasız olarak yürütülür.

ON YEDİNCİ MADDE — Devlet Tiyatrosunda sözleşme ile iş almış sanatkârlardan Devlet Konservatuvarında öğretmenliğe tâyin edilecekler hakkında 3888 sayılı Kanun hükümleri uygulanır.

Devlet Konservatuvarı aylıklı öğretmenlerinden Devlet Tiyatrosunda sanatkârlığa alınacaklar hakkında bu kanunun 10 ncu maddesi hükmü uygulanıyarak kendilerine 3656 sayılı Kanunun 22 nci maddesi gereğince ücret ödenir.

ON SEKİZİNCİ MADDE — Devlet Tiyatrosu sanatkârlarını okuma veya inceleme maksadiyle yolluk ve ücret vererek başka memleketlere göndermeye, hastalananları lüzum ve zaruretlere göre memleket içinde veya dışında tedavi ettirmeye Devlet Tiyatrosu Genel Müdürü yetkilidir. Bu hususlar için yönetim kurulundan karar alınır.

ON DOKUZUNCU MADDE — Sanatkârların sözleşme, prim, tedavi, ayrılış ve ölüm tazminatı, askerlik, izin, yaz tatili aylarında Devlet Tiyatrosu dışında kendi hesaplarına çalışma, yolluk, inceleme seyahati ve disiplin işleriyle yabancı sanatkâr ve trup getirme ve Tiyatronun iç ve yönetim işleri bir tüzükle belirtilir.

YIRMİNCİ MADDE — Devlet Tiyatrosunun Bakanlar Kurulunca tasdik edilecek olan bütçe ve kadrolarıyla bunlara dayanılarak yıl içinde yapılacak giderlere ve gelirlere ait evrak, tetkik ve vize edilmek üzere kesin hesap cetvelleriyle birlikte yıl sonlarından itibaren en çok üç ay içinde Sayıştaya gönderilir.

YIRMİ BİRİNCİ MADDE — Millî Eğitim Bakanlığı Kuruluş kadroları hakkındaki 10. VI. 1946 tarihli ve 4926 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvelin 8 işaretli kısmının (Tatbikat sahnesi) başlığı altındaki kadrolarla aynı kanuna bağlı (2) sayılı cetvelin 6 işaretli kısmının (Devlet Konservatuvarı) başlığı altındaki kadrolardan, bağlı (1) sayılı cetvelde gösterilenler kaldırılmıştır.

YIRMİ İKİNCİ MADDE — 16. XII. 1940 tarihli ve 3942 sayılı Kanuna aşağıdaki madde eklenmiştir :

Cumhurbaşkanlığı Filârmonik Orkestrası konserlerinden elde edilecek giriş ücretlerinin yarısı Maliye ve Millî Eğitim Bakanlıklarınca belirtilecek esaslara göre orkestra üyelerine ödenir.

YIRMİ ÜÇÜNCÜ MADDE — Devlet Konservatuvarında parasız yatılı okuyanlardan Devlet Tiyatrosu sanatkârlığına alınan stajiyer ve sözleşmeli sanatkârların burada geçirdikleri süre mecburi hizmetlerine mahsup olunur.

YIRMİ DÖRDÜNCÜ MADDE — 20. V. 1940 tarihli ve 3829 sayılı Kanunun 7 ve 9 ncu maddeleriyle 10 ncu maddesinin Devlet Tiyatrosuna alınacak mezunlar hakkındaki hükümleri keza aynı kanunun 5. III. 1945 tarihli ve 4702 sayılı Kanu-

nun birinci maddesiyle değiştirilen 8 nci maddesi, 12. VI. 1936 tarihli ve 3045 sayılı Kanunun 5. III. 1945 tarihli ve 4701 sayılı Kanunun 3 nci maddesiyle değiştirilen geçici birinci maddesi, 16. XII. 1940 tarihli ve 3942 sayılı Kanunda temsile ait hükümler ve 4450 sayılı Kanun kaldırılmıştır.

GEÇİCİ BİRİNCİ MADDE — Devlet Konservatuarı ve Cumhurbaşkanlığı Filârmonik Orkestrası döner sermayesi hakkındaki 4450 sayılı Kanunla verilmiş olan döner sermayenin sonradan yapılmış olan ilâveler de dâhil olmak ve bu kanunun yürürlüğe girdiği tarih esas tutulmak üzere kanunun yürürlüğünden itibaren Maliye ve Millî Eğitim Bakanlıkları tarafından bir ay içerisinde bir bilânçosu yaptırılır. Döner sermayenin bu bilânçoya göre tahakkuk eden nakit ve bu mahiyette olan menkul kıymetteki mevcudu ile her türlü hak ve borçları Hazineye geçer. Döner sermayeden sağlanmış olan her çeşit menkul eşya mefruşat ve demirbaş Devlet Tiyatrosuna devrolunur.

GEÇİCİ İKİNCİ MADDE — Devlet Konservatuarı tatbikat sahnesinde çalışmış olanlar Devlet Tiyatrosu sanatkârlığına alındıktan sonra bunların ayrılma ve ölüm tazminatı hesaplanırken tatbikat sahnesinde geçmiş olan hizmet süreleri, kadro unvanlarına bakılmaksızın, Devlet Tiyatrosunda geçmiş gibi sayılır. Tatbikat sahnesinde kazandıkları emeklilik hakları muteber olmaz.

GEÇİCİ ÜÇÜNCÜ MADDE — 1949 yılı Bütçe Kanununa bağlı (D) işaretli cetvelin Millî Eğitim Bakanlığı kısmında Ankara Devlet Konservatuarı başlığı altında gösterilen kadrolardan, bağlı (2) sayılı cetvelde yazılı kadrolar kaldırılmıştır.

GEÇİCİ DÖRDÜNCÜ MADDE — 1949 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A) işaretli cetvelin Millî Eğitim Bakanlığı kısmındaki ilişik (3) sayılı cetvelde gösterilen tertiplerden (353 015) lira aynı kısımda Devlet Tiyatrosuna yardım adıyla yeniden açılan 613/A bölümüne olağanüstü ödenek olarak aktarılmıştır.

YIRMİ BEŞİNCİ MADDE — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

YIRMİ ALTINCI MADDE — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

11 Haziran 1949

[1] SAYILI CETVEL

D.	Görevin çeşidi	Sayı	Aylık
<i>Devlet Konservatuarı Tatbikat Sahnesi</i>			
11	Asistan	14	30
10	Süflör	1	35
10	Işık ustası	1	35
5	Sahne ressamı	1	80
6	» » Yardımcısı	1	70
10	İç hizmetler şefi	1	35
10	Müze memuru	1	35
11	Ambar memuru	1	30

[2] SAYILI CETVEL

<i>Devlet Konservatuarı</i>			
Görevin çeşidi	Sayı	Ücret	
Tatbikat sahnesi işleri yardımcısı	1	170	
Temsil işleri yardımcısı	1	170	
Teknik işleri yardımcısı	1	170	
Daktilo	1	75	
Bilet satıcısı	1	115	
Gereççi	1	130	
Kadın frizörü	1	115	
Erkek terzi	1	150	
Kadın terzi	1	200	
Bilet yoklayıcısı	3	90	
Gardropçu	2	90	
Sahne gardropçusu	2	100	
Sahne ve atelye işçileri	2	230	
» » »	1	175	
» » »	1	90	
Odacı	5	55	

[3] SAYILI CETVEL

B.	M.	Ödeneğin çeşidi	Düşülen
558		Aylıklar	
	1	Memurlar aylığı	162 050
559		Ücretler	
	2	Hizmetliler ücreti	17 045
561		Kanunlar gereğince verilecek ücretler ve tazminatlar	
	1	4644 sayılı Kanun gereğince verilecek ek görev tazminatı	3 570
562		Yabancı uzman, öğretmen ve hizmetlilerle tercümanların ücretleri	70 350
580		Lise ve ortaokulların tesisat giderleri	
	1	Dershane, yatakhane, mutfak ve hastanelere ilişkin her türlü gereç, döşeme, demirbaş, ders ve yangın aletleri karşılığı	85 000
582		3238, 3803, 4274, 4357, 4459 ve 5129 sayılı kanunlar gereğince ödenecek köy okulları ile enstitüleri ve köy öğretmenleri giderleri	
	2	Köy öğretmenleri kursları	15 000
			353 015

Cumhurbaşkanlığına yazılan tezkerenin tarih ve numarası

: 11. VI. 1949 ve 1/556

Bu kanunun ilânının Başbakanlığa bildirildiğine dair Cumhurbaşkanlığından gelen tezkerenin tarih ve numarası

: 11. VI. 1949 ve 4/564

Bu kanunun görüşmelerini gösteren tutanakların cilt ve sayfa numaraları

Cilt Sayfa

: 19 302

20 303,719:728,729,730,757:760